

18.3.3 Manden vlechten van twijgen

Vlechtwerk maak je met soepele twijgen of halmen: (een paar weken vroeger maaien voor) roggestro, of bunt (of pijpenstrootje) (voor bijenkorven, manden); hazelaar (leemwanden), kornoelje, maar vooral éénjarige scheut van de **wilg** (*Salix*), de wis voor manden, fuiken, stoelen.... (Vanaf het 2de jaar worden zijscheuten gevormd.)

In de griend of twijggaard steek je **stekken** dicht bij elkaar in de grond, zodat iedere wis lang en recht omhoog naar het licht groeit. Houd 40 cm afstand tussen de rijen, en 10 tot 15 cm tussen de stekken. Het 1ste jaar zijn de wissens krom en van slechte kwaliteit.

Na de bladval in de vroege winter (december) oogst je de éénjarige twijgen.

Laat je de geogste wissens drogen met de schil erop, dan heb je **brut werk**. Hout met schors is sneller onderhevig aan insectenvraat dan geschild hout.

Als je wissens wilt schillen moet je ze eerst koken. Gedroogde wissens moeten langer koken. Het hout kleurt dan bruin. Dit zijn **gebufte** wissens.

Je kan de wissens ook een winter met de voeten in water zetten. Ze gaan dan in het voorjaar uitlopen, bladeren en wortels vormen. In mei-juni, als de sapstroom goed op gang is, komt de schil tamelijk los te zitten. Dit is het moment om ze te verwijderen. Je krijgt dan **witte wissens**. Witwerk is duurzamer omdat er voedingsstoffen werden uitgespoeld en door de bladeren werden opgenomen. Wit materiaal is voedselarm en daardoor minder aantrekkelijk voor insecten en schimmels. Je kan ook rechtstreeks van de struik schillen, maar dit is minder duurzaam.

Je kan wissens ook klieven of op maat snijden.

Om schimmelvorming te vermijden moeten ze (maanden) lang en goed in de wind **drogen**. Best op een donkere plek om verkleuring te voorkomen. Door een paar jaar te liggen worden de wissens beter en harder.

Brute wissens dienen al naargelang de dikte, de soort en de temperatuur 7 tot 20 dagen in water te **weken** om ze in enkele dagen soepel te vlechten. Geschilde wissens hebben genoeg aan een paar uur water. Ze worden best 's avonds geweekt en nachts afgedekt in het gras of de dauw gelegd.

Ze drogen ook weer snel uit. In tegenstelling tot brute, kunnen witte wissens een paar keer geweekt worden.

Om een ronde mand te **vlechten** leg je 3 wissens op de grond. In het midden, dwars er op kruisend, weer 3. Door een twijg enkel keren over de ene en onder de andere bundel te weven, verbind je dit kruis. Dan waaier je ieder bundeltje van 3 open en weef je afwisselend over en onder een twijg rond tot je de bodem groot genoeg vindt. Voor de

Figuur 144 Manden vlechten

opstaande kant plooi je de staken omhoog. Als de afstand tussen de staken te groot wordt, steek je er telkens een nieuwe tussen. Ook als de mand hoger moet worden dan de gebruikte staak moet je tijdig een nieuwe naast de bestaande mee vervlechten. De bovenrand verstevig je en werk je af door de opstaande staken mee rond of naar beneden te vlechten. Je kan handvaten uitsparen of aanvlechten. Je kan een tekening in het vlechtwerk krijgen door met twee wisslen te vlechten i.p.v. een, en/of door over 2 stijlen te

vlechten i.p.v. 1. Ik vind het makkelijker werken met een oneven aantal staken. Dan worden binnen en buitenkant van een stijl automatisch na iedere ronde gewisseld. Bij een even aantal begin je met 2 wisslen gelijk, tegenover elkaar, te vlechten. Een overgang maak je gewoon door het dunne eind van een twijg enkele slagen te laten samenlopen met het dikke eind van de volgende.

Wil je een rechthoekige bodem, dan leg je wisslen evenwijdig op de grond en weeft daar tussendoor.

Je kan patronen maken door per 2 of 3 wisslen te vlechten of spijlen over te slaan.

Als je een omgekeerde mand als basisidee gebruikt, kan je met twijgen ook comfortabele stoelen vlechten.

Met fitsen (wisslen twijnen) kan je een vogelkooi maken: twee wisslen worden telkens gelijk voor en achter een tralie gekruist. Tussen iedere omgang kan je (tot 15) centimeters openlaten. Ook geschikt voor (open) wasmanden.

Als je dikkere takken en/of kortere bochten wil vlechten (bv. op tuinpanelen een eindbocht van 180°) kan je breuken beperken door de tak niet alleen (nat) te buigen, maar ook om zijn eigen lengteas te twisten, waardoor scheurende vezels elkaar enigszins op hun plaats houden.

Alle soepele scheuten zijn als vlechtmateriaal te gebruiken, ook els (*Alnus*), esdoorn (*Acer pseudoplatanus*), hazelaar (*Corylus*), hulst (*Ilex*), iep (*Ulmus*), kornoelje (*Cornus Alba*), linde (*Tilia*), pruim *Prunus*), sleedoorn (*Prunus spinosa*), sneeuwbes (*Symphoricarpos albus*), tamme kastanje (*Castanea sativa*).

Of klimplanten als wilde wingerd, kamperfoelie (gekookt en geschild), hop, wijnranken, vlas, grassen, (iepen)schors. Van bosrank (*Clematis vitalba*) kan je touw maken en mandjes vlechten.

Voor bijenkorven (matjes, kommen) werd pitrus geoogst eind augustus, begin september, dus na de bloei. De techniek om bundeltjes te maken die aan elkaar worden genaaid wordt ook spiraalbinden (of coiling (oprollen) genoemd.

Perfect bewaard gebleven: de oudste grote geweven mand met een deksel. In de woestijn van Judea, Israël opgegraven: 92 liter inhoud en 10.500 jaar oud.

♪ *Een mens moet nu en dan een beetje gek doen om het niet te worden.* Marc Callewaert

Op een jager-verzamelaar begraafplaats in de Cueva de los Murciélagos (grot van de vleermuizen, Albuñol, Granada, Spanje) werd een tot 6.200 jaar oude mandenmakerij van jager-verzamelaars en vroege boeren ontdekt met manden, gereedschappen en sandalen. De goed bewaarde objecten van espartogras moeten ons doen twifelen aan onze simplistische veronderstellingen van menselijke gemeenschappen voor de landbouwperiode. Espartogras wordt nog steeds zo gebruikt. Het wordt 20 tot 30 dagen gedroogd voordat het 24 uur lang wordt gerehydrateerd om het buigzaam te maken.

Verschil tussen korf en mand

Poezenmand, linnenmand, wasmand... Er zijn veel soorten manden. Fruitkorf, muilkorf, plukkorf, vuurkorf, bijenkorf... Is er een verschil tussen korf en mand? Beiden zijn gevlochten, al dan niet met deksel. Een korf zonder bodem wordt in korfbal en basketbal als doel gebruikt.

De uitdrukking 'een korf krijgen' betekent afgewezen worden bij een meisje, een huwelijksaanzoek of op een examen (zakken, buizen)..

'Men meent, dat deze uitdrukking eigenlijk beteekent een korf met zwakken bodem krijgen. Zulk een' korf liet in de 16de eeuw een meisje 's nachts uit het venster zakken om een lastigen vrijer, dien zij niet mocht lijden, daarin op te trekken. Als zij dat deed, viel hij er weldra doorheen en kreeg hij zoo den bons.'

Dus zo krijg je ook de bons. Dat zal nogal een bons geweest zijn! Sterke meiden trouwens, in die tijd! Het lijkt me dat je als jongeling dan wel door de mand valt...

Maar ik vond dus geen verschil. Het zijn synoniemen.

De oudste geweven mand met een deksel en een inhoud van ongeveer 92 liter werd in een woestijngrot in Judea opgegraven en gedateerd op 10.500 jaar geleden.

♪ *'Menige boom is voor het leven op aarde belangrijker dan de mens die hem omhakt.'* Günther Schwab

♪ *Is er een ander woord voor synoniem??*